

Dr. Gizem Kılıç Akyıldız

**-OTOMATİK VE OTONOM SÜRÜŞLÜ TAŞITLARLA-
SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLİ
TAŞITLARDA SİGORTA**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİNİN TANITIMI VE SORUMLULUĞA ETKİSİ

I. SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ.....	5
A. Sınıflandırma.....	6
1. Otomatizasyonun Derecelendirilmesi.....	9
a. Sürücü.....	9
b. Asistanlı Sürüş.....	10
c. Kısmi Otomatik Sürüş.....	10
d. Gelişmiş Otomatik Sürüş	10
e. Tam Otomatik Sürüş	11
f. Otonom Sürüş	12
2. Uyarıcı, Yardımcı ve Yarı Otomatik Sürücü Asistan Sistemlerinin Sınıflandırılması	12
a. Telematik ve Sürücü Asistan Sistemleri.....	12
b. Sistem Tarafından Başlatılan ve Sürücü Tarafından Başlatılan Sürücü Asistan Sistemleri	14
c. Bilgilendiren/Uyaran ve Müdahale Eden Sistemler	15
d. Devreden Çıkarılabilen ve Çıkarılamayan Müdahale Sistemleri	16
e. Güvenlik ve Konfor Sistemleri	16

f. Pasif ve Aktif Güvenlik Sistemleri	16
B. Sürücü Asistan Sistemleri ve Etkileri	17
1. Sistemlerin Etkileri.....	17
2. Sistemlerin Tanıtılması.....	17
a. Adaptif Hız Sabitleme	17
b. Otomatik Blokaj Önleme, ABS	19
c. Kalkış Desteği/Anti-Patinaj Sistemi (ASR)	20
d. Elektronik Kararlılık Kontrol Sistemi (ESP)	20
e. Sürücü Yorgunluk Uyarısı.....	21
f. Gece Görüş Sistemi	22
g. Acil Fren Sistemi.....	23
h. Park Asistanı	24
i. Lastik Basınç Sensörü.....	25
j. Ters/Yan Rüzgâr Asistanı	26
k. Şerit Takip Asistanı	26
l. Şerit Değiştirme Asistanı	27
m. Trafik İşaret Tanımlayıcı	28
n. Araç Takip Yazılımları ve Olay Veri Kaydedici	28
o. Kör Nokta Uyarı Sistemi.....	29
p. Güvenli Çıkış Asistanı.....	30
r. Acil Durum Asistanı	30
C. Özel Durum: Otonom Sürüş.....	31
1. Genel Olarak	31
2. Otonom Sürüşün Tanımı.....	35
a. Kavram	35
b. Sürücü Asistan Sistemleriyle Bağlantısı.....	38
c. Sürücü Asistan Sistemlerinden Farkı	38
II. SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİNE İLİŞKİN DÜNYADAKİ YASAL DÜZENLEMELER.....	39
A. Genel Olarak	39
B. Avrupa Ülkeleri.....	40

1. Almanya	40
a. Otomatik Sürüş İlişkin Yapılan Düzenlemeler.....	43
b. Otonom Sürüş İlişkin Yapılan Düzenlemeler.....	44
2. Avusturya	50
3. Hollanda.....	52
4. Fransa.....	53
5. Birleşik Krallık	54
6. İsveç.....	59
C. Amerika Birleşik Devletleri.....	63
D. Asya Ülkeleri.....	66
1. Japonya.....	66
2. Çin.....	67
E. Avustralya	69
F. Değerlendirme	70
III. SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİNİN SORUMLULUĞA	
ETKİSİ	73
A. SÜRÜCÜNÜN SORUMLULUĞUNUN	
DEĞERLENDİRİLMESİ	74
1. Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda Sürücünün Sorumluluğu ..	75
2. Otonom Taşıtlarda Sürücünün Sorumluluğu	81
B. İŞLETENİN SORUMLULUĞUNUN	
DEĞERLENDİRİLMESİ	84
1. İşletilme Kavramı	84
2. Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda İşletenin Sorumluluğu.....	87
3. Otonom Taşıtlarda İşletenin Sorumluluğu	88
a. Genel Olarak.....	88
b. Hava ve Demiryolu Trafiğindeki Otonomi ile Kıyas	89
c. Tehlike Sorumluluğu Bakımından Değerlendirme	92
d. Mücbir Sebep Bakımından Değerlendirme	98
C. ÜRÜN SORUMLULUĞU BAKIMINDAN	
DEĞERLENDİRME	99

1. Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda Ürün Sorumluluğu..... 103
2. Otonom Taşıtlarda Ürün Sorumluluğu 107

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLİ ARAÇLARDA SİGORTA KORUMASININ KAPSAMI

I. GENEL OLARAK.....	109
II. SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ VE SİGORTA GENEL ŞARTLARI(SGŞ) İLE İLİŞKİSİ	111
A. Sorunun Ortaya Konulması.....	114
B. Sigorta Genel Şartlarının Niteliği ve Yorumlanması	115
1. Sigorta Genel Şartlarının Niteliği.....	116
2. Sigorta Genel Şartlarının Yorumlanması.....	120
III. TRAFİK SİGORTASI VE SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	124
A. Genel Olarak	124
B. Sigorta Yapma Yükümü ve Sınırlı Sözleşme Yapma Zorunluluğu	125
1. Zorunlu Sigorta Olarak Trafik Sigortası	126
2. Sözleşme Yapma Zorunluluğunun Kapsamı	126
C. Sigortanın Kapsamı	128
1. KTK'ya göre Sigortanın Kapsamı	128
a. Yer bakımından	128
b. Araç bakımından	129
c. Zararın türü bakımından	129
d. 'İşletilme' Kavramı	130
2. Trafik Sigortası Genel Şartlarındaki Rücu Sebeplerinin Değerlendirilmesi ve Sürücü Asistan Sistemleriyle Bağlantısı.....	131
a. Rücu Sebepleri.....	132
(1) Rizikonun Gerçekleşmesinden Önce.....	136

(2) Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonra.....	137
b. Rücu Sebeplerinin Genişletilip Genişletilemeyeceği Sorunu	138
(1) KTK m.95/2 bakımından.....	139
(2) TTK m.1429 ve 1477 Bakımından.....	140
(3) Sürücü Asistan Sistemleri Bakımından Değerlendirme	142
c. Sürücü Asistan Sistemlerini Kullanmanın ya da Kullanmamanın Ağır Kusur Sayılıp Sayılamayacağı Sorunu	143
3. Sürücü Asistan Sisteminin Kullanımında Sigorta Kapsamı...	145
a. Tipik Tehlike Bakımından Değerlendirme	145
b. Sigorta Genel Şartları Bakımından Değerlendirme	146
c. Sigorta Yapma Zorunluluğu Bakımından Değerlendirme	148
D. Trafik Sigortasında Kusur ve Sürücü Asistan Sistemlerinin Etkisi	149
1. Genel Olarak	149
2. Sürücü Asistan Sistemlerinin Kusura ve İşletme Tehlikesine Etkisi	151
IV. KASKO SİGORTASI VE SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	155
1. Kasko Sigortasının Konusu	156
a. Genel Olarak	156
b. Standart veya Opsiyonel Donanım Olarak Sürücü Asistan Sistemleri	161
2. Kasko Sigortası Kapsamındaki Zararlar	164
a. Genel Olarak	164
b. Tam Hasar/Ziya	165
c. Kısmi Hasar	166
d. Çalınma	167
e. Korsan Saldırıdan Doğan Zararlar	168

3. Kasko Sigortası Kapsamındaki Rizikoların Sürücü Asistan Sistemleri Bağlamında Ele Alınması	171
a. Yanma	173
b. Çalınma	174
(1) Genel Olarak	174
(2) Sürücü Asistan Sistemli Aracın Çalınmasında İspat Yükü.....	175
c. Doğa Olayları	177
(1) Genel Olarak	177
(2) Sürücü Asistan Sistemli Araçlarda Durum.....	178
d. Yaban Hayvanına Çarpma	179
(1) TTK m.1448'e göre Masrafların Tazmini.....	180
(2) Sürücü Asistan Sisteminin Müdahalesinde Kurtarma Masrafları	183
e. Cam Kırılması	184
f. Kaza.....	186
(1) Esaslar	186
(2) Kullanımdan Doğan Zarar.....	186
(3) Sürücü Asistan Sisteminden Kaynaklı Kaza	188
g. Üçüncü Kişilerin Kötüniyetli veya Muzipce Eylemleri ...	189
4. Hukuki Sonuçlar.....	191

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLİ ARAÇLARDA YÜKÜMLÜLÜKLERİN İHLALİ VEYA RİZİKONUN KASTEN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ SEBEBİYLE SİGORTA HİMAYESİNİN SINIRLARI

I. RİZİKONUN GERÇEKLEŞMESİNDEN ÖNCEKİ YÜKÜMLÜLÜKLER.....	194
--	-----

A. KANUNİ YÜKÜMLÜLÜKLER ve SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİYLE BAĞLANTISI.....	197
1. Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğü.....	197
a. Genel Olarak	197
(1) Amaç	198
(2) Beyan Usulü.....	199
(3) Önemli Hususların Tespiti	201
(4) Beyan Yükümlülüğünün İhlali Halinde Sigortacının Hakları.....	205
(5) Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'ndaki Düzenleme.....	208
b. Beyan Yükümlülüğüne İlişkin Hükümlerin Sürücü Asistan Sistemlerine Uygulanabilirliği.....	212
(1) Prim Hesabına Esas Olarak Sürücü Asistan Sistemi .	212
(2) Önemli Hususlar	217
(3) Sigortacının Liste Halinde Sorduğu Sorular.....	219
(4) Rizikoyu Ağırlaştıran Hallere Mahsus Teleolojik Redüksiyon.....	220
c. Trafik Sigortası Bakımından Sürücü Asistan Sistemlerini Beyan Yükümlülüğü.....	223
d. Kasko Sigortası Bakımından Sürücü Asistan Sistemlerini Beyan Yükümlülüğü.....	225
e. Beyan Yükümlülüğünü İhlal Çeşitleri ve Bunların Hukuki Sonuçları.....	226
(1) Sürücü Asistan Sisteminin Olduğunu Gizleme	227
(2) Sürücü Asistan Sistemine İlişkin Yanlış Beyanda Bulunma	230
(3) Çözüm Önerileri	233
f. Aydınlatma Yükümlülüğü ile Bağlantı.....	236
2. Rizikonun Ağırlaşması	238
a. Genel Olarak	238
b. Riziko Ağırlaşmasının Türleri.....	243

(1) Subjektif Riziko Ağırlaşması	244
(2) Objektif Riziko Ağırlaşması	247
c. Ağırlaşan Rizikonun İhbarı	247
d. Riziko Ağırlaşmasının Hukuki Sonuçları	248
(1) Rizikonun Gerçekleşmesinden Önceki Hukuki Sonuçlar.....	250
i. Sigortacının Fesih Hakkı.....	250
ii. Sigortacının Prim Farkı İsteme Hakkı.....	252
(2) Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonraki Hukuki Sonuçlar.....	254
(3) Riziko Ağırlaşmasıyla Rizikonun Gerçekleşmesine Sebep Olma Arasındaki İlişki.....	258
e. Trafik ve Kasko Sigortasına Uygulanması ve Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda Anlamı	260
(1) Karayolları Trafik Kanunu Anlamında Trafığe Elverişli Olmama ve Riziko Ağırlaşması Arasındaki Bağlantı	265
(2) Sürücü Asistan Sistemleri ve Riziko Ağırlaşması Sayılabilecek Hallerin İncelenmesi.....	267
i. Sürücü Asistan Sistemlerindeki Bozukluk	267
ii. Sürücü Asistan Sistemlerinin Devreden Çıkarılması.....	270
iii. Değerlendirme	271
B. SÖZLEŞMEDEN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLER ve SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİYLE BAĞLANTISI	272
1. Genel Olarak	273
2. Sürücü Asistan Sistemlerinin Sözleşmesel Yükümlülük Olarak Kararlaştırılması	277
a. Trafik Sigortasında Sürücü Asistan Sistemlerinin Sözleşmesel Yükümlülük Olarak Kararlaştırılmasının Mümkün Olup Olmadığı Sorunu	277
b. Kasko Sigortasında Sürücü Asistan Sistemlerinin Sözleşmesel Yükümlülük Olarak Kararlaştırılmasına Yönelik Önerimiz	279

3. Sigorta Genel Şartlarının Denetimi Bakımından Sürücü Asistan Sistemlerine İlişkin Önerdiğimiz Şartın Değerlendirilmesi.....	281
a. Şaşırtıcı Şartlar, TBK m.21/2	282
b. Dürüstlük Kuralına Aykırı Şartlar, TBK m.25	285
c. Yorum denetimi.....	287
II. RİZİKONUN GERÇEKLEŞMESİNDEN SONRAKİ YÜKÜMLÜLÜKLER.....	289
A. İHBAR YÜKÜMÜ VE SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ BAKIMINDAN ANLAMI	290
1. İhbar Yükümünün Kapsamı	290
2. İhbar Yükümünün İhlalinin Sonuçları	292
3. Sürücü Asistan Sistemleri Bakımından Anlamı	292
B. BİLGİ VERME VE ARAŞTIRMA YAPILMASINA İZİN VERME YÜKÜMÜ ve SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİ BAKIMINDAN ANLAMI	293
1. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümünün Kapsamı	293
2. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümünün İhlalinin Sonuçları	295
3. Sürücü Asistan Sistemleri Bakımından Anlamı	296
III. RİZİKONUN KASTEN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ VE SÜRÜCÜ ASİSTAN SİSTEMLERİYLE BAĞLANTISI	297
A. GENEL OLARAK.....	297
B. TRAFİK VE KASKO SİGORTALARINDA RİZİKOYA SEBEP OLMA.....	298
1. Trafik Sigortasında Rizikoya Sebep Olma.....	298
2. Kasko Sigortasında Rizikoya Sebep Olma	303
3. Rizikoya Sebep Olmuş Sayılmanın Koşulları.....	304
a. Rizikonun Gerçekleşmesine Sebep Olma	304
b. Ağır İhmal ve Kasıt.....	305
c. Üçüncü Kişilerin Sebep Olması	307

d. İspat Yüğü.....	308
4. Sürücü Asistan Sistemli Araçlarda Rizikoya Sebep Olma.....	309
a. Dikkatin Dağılmasında İhmal.....	311
b. Sistem Uyarılarını Görmezden Gelmek	312
c. Güvenlik Sistemini Kapatmak ve Gereksiz Yere Devreden Çıkarmak.....	314
d. Zararı Önleme ve Azaltma Yükümüyle Bağlantısı.....	316
e. Sistemleri Tanımamak.....	318
f. Trafik Düzenine Uymamak.....	318
g. Gözetim ve Müdahale Etmede İhmal	318
h. Sistemlerin Amaç Dışı Kullanımı.....	320
SONUÇ	321
KAYNAKÇA.....	335